

לאחרת כצעת = השלום של בורג'יה

נאלץ ללמוד את הדברים הדחופים ביותר — הכלכלה של ארצו — ולדחות את לימוד הבעיות הפועל-דחופות, כמו בעיית ישראל.

באלג'יריה לא היה צורך להמציא סוציאליזם, כמו במצרים. יש בה כוחות סוציאליסטיים אמיתיים, מגובשים. יש בה אגודות מקצועיות, שפעיליהן חונכו בצרפת, והם דוגלים בסוציאליזם ובדמוקרטיה בלהט ובעקשנות. הם משמיעים את דעותיהם בפה מלא, והם מתכוונים להילחם עליהן. יש להם בסיס מוצק באוכלוסיית הערים, ובקרב הצבא.

מולם מתייצבת הביורוקרטיה החדשה. זו תפסה את מקום הפקידות הצרפתית, את עמי דותיה, וגם את גישותיה. היא ימנית, ריאקציונית. היא מתעטפת בדת האיסלאם. בן-בילה עצמו שייך למחנה השמאלי. הוא מעריץ את קאסטרו (קאסטרו הוא, בלי ספק, המתוח האידאלי בין ישראל ואלג'יריה). אך הוא נע בוהירות.

מה יחסו האמיתי של בן-בילה לדת? הסוציאליסטים טוענים שבן-בילה רק מעמיד פנים של איש דתי, מפני שהוא מבקש לנצל את הדת למען המהפכה. הוא יודע כי הכפר הוא דתי, ועל כן הוא טוען כי האיסלאם הוא דת סוציאליסטית, ומבקש לחולל את הרפורמות בשם האיסלאם. (באלג'יריה אין מגישים אלוהות, גם לא בבתי-מלון, אלא לזרים בלבד).

אך אנשים מקורבים אישית לבן-בילה טוענים שבן-בילה הוא אדם מאמין באמת. שהוא מוסלמי אדוק, שזה יוצר פער מסוים בינו לבין הסוציאליסטים האחרים בארצו.

פער זה בולט ביחס לישראל. שלושה אנשים, מסוגים שונים, שביקרו בימים האחרונים באלג'יריה ושוחחו עם רבים מחוגי השלטון, מסרו לי את אותו הדיווח: אין באלג'יריה שינאה לישראל.

אלפים התנדבו להילחם באנגולה. איש לא התנדב להילחם בישראל — והדבר כלל לא ייתכן. (אפילו בן-בילה עצמו ממשיך להכחיש עד היום שאמר אי פעם כי הוא מוכן לשלוח מאה אלף מתנדבים להילחם בישראל. הדבר הומצא, לדבריו, על-ידי העתונאים בקאהיר, היועצים בכל העולם הערבי בשקרנותם.)

כל אדם באלג'יריה מסכים לדעתו של בורג'יה על הצורך בשלום עם ישראל. כל אדם — חוץ מבן-בילה.

בן-בילה עצמו לא התקיף את בורג'יה, כי הוא רוצה לשמור על אחדות המאגרב. בגלל אותה סיבה נפגש השבוע עם המלך חסן. אך אין הוא שותף לקו של בורג'יה.

גישתו של בן-בילה לישראל היא פשטנית. אין לו ידיעה רצינית של הבעייה. ישראל משולה, בעיניו, לשחור-הרגליים (מיליון הצרפתים שחיו באלג'יריה לפני השיחרור) ולדרום אפריקה. ישראל צריכה להיעלם, כמדינה קולוניאלית. הוא מאמין שזה ייעשה ללא מלחמה, באמצעים מדיניים. העניין כולו נוגע לערביי פלסטין, ורק הם יכולים להחליט ולהיאבק. שאר הערבים יכולים רק לעזור.

(גאב), כל האלג'יריים מלאים בו עמוק טיפוסים כמו שוקיירי. לדעתם, אם ערביי פלסטין רוצים באמת להילחם, מוטב שיפסיקו לנאום ויתחילו להילחם, כפי שעשו זאת הם עצמם באלג'יריה. אם ערביי פלסטין אינם מוכנים להילחם, מוטב שישתקו. בגישה זו דומים האל-ג'יריים לבורג'יה, ואף עולים עליה.)

אך בעיקרו של דבר, אין בן-בילה רואה את עצמו ככוח מניע בפרשת פלסטין. הוא קשור ביידידות אישית עזה עם עבד-אל-נאצר. העולם הערבי כולו מחולק, בעיניו, לשניים. בחלק המזרחי קובע עבד-אל-נאצר, ובן-בילה יתמוך בכל מעשיו ללא הסתייגות. בחלק המערבי קובע בן-בילה עצמו, והוא מניח כי עבד-אל-נאצר יתמוך בכל מעשיו.

זוהי חלוקה בין שווים. בן-בילה, כמו שאר מנהיגי המאגרב, אינו חולם אף לרגע להשתעבד לקאהיר.

הימין, כל אלג'ירי יציין בגאווה שמצריים לומדת מאלג'יריה, אך שאלג'יריה אין לה מה ללמוד ממצריים. ההשפעה של אלג'יריה על מצריים היא עצומה — ואין השפעה הפוכה. אלג'יריה ניצחה במלחמת-שיחרור מפוארת, והיא מפותחת ומתקדמת יותר ממצריים.

אלג'יריים, מארוקאים ותוניסאים מאוחדים בגאווה מאגרבית, בגישה המסתכלת כמזרח התיכון מלמעלה למטה.

בן-בילה מקפיד מאוד להבדיל בין ציונים לבין יהודים. יהודים צרפתיים ואחרים נמנים עם יידידות הקרובים ביותר, מוזמנים לאלג'יריה ומתקבלים שם בכבוד-מלכים. הדבר אינו נעשה כדי להוכיח משהו למישהו, אלא כדבר טבעי בהחלט — כי אותם יהודים לקחו חלק פעיל במלחמת אלג'יריה לשיחרורה.

סיכומו של דבר: אלג'יריה יכולה להוות, באחד הימים, גורם מכריע למען השלום הישראלי-ערבי. אך לשם כך יש להתגבר, תחילה, על המיכשולים הפסיכולוגיים בליבו של בן-בילה עצמו. זהו תפקיד מרכזי של שוחריה-שלום הישראליים, ורכים בעלי-ביריתם במאמץ זה.

סודאן: המאבק על גדות היאור

בארצות רבות ברחבי דרום-היבשת האפריקאית השתלטו, בשנים האחרונות, דיקטטור רות צבאיות. הדבר נראה, בשלב הנוכחי, כהולך טבעי.

אף רק בארץ אחת ויחידה הצליחה התקוממות עממית אמיתית להפיל דיקטטורה צבאית כזאת. זה אירע בסודאן.

המהפכה בוצעה בהנהלת קואליציה גדולה של כוחות הימין והשמאל. קואליציה זו נמצאת מאז בשלטון. אך בתוכה מתנהלת מלחמה עזה בין שני האגפים.

בכחירות שהתנהלו בימים אלה נחל הימין ניצחון ניכר. אולם כל המומחים מלאים התי-פעלות מן השמאל הסודאני. לדעתם, זהו אחד הכוחות החשובים העולים במרחב.

„המפלגה הקומוניסטית הסודאנית“, אמר לי מומחה, הרחוק מן הקומוניזם, „אין דומה לה במרחב כולו. זוהי מפלגה רצינית, נבונה, מפוכחת, המזכירה מפלגות אירופיות מסוימות. אלה הם אנשים שאפשר לדבר עימם.“

למרבית הצער, אין ישראל מופיעה בעיני הסודאנים ככוח חיובי ביותר. להיפך: רבים בעולם משוכנעים כי ירייה של ישראל במרד של הכושים בדרום-סודאן.

דעה זו מחזקת על-ידי העובדה שישראל פעילה מאוד בשתי המדינות השכנות, התומכות במרד: חבש וסודאן.

בכלל — פעילותה של ישראל באפריקה, הנראית בישראל כפרק חיובי ומתקדם, נראית בעיני רבים בעולם כאור אחר לגמרי. אמר לי איש המייצג את כוחות הקדימה באחת הארצות החשובות ביותר במרחב:

„בכל רחבי אפריקה תומכת ישראל ביסודות הריאקציוניים

„ישראל תומכת בציומבה. היא תומכת בקיסר החבשי. היא תומכת באנשים כמו טאבמן בליבירה וסגנור בסנגאל.

„בינתיים אתם מאכזרים את כל הכוחות המתקדמים, שישלטו מחר באפריקה.“

אחת התוצאות: בסימפוזיון שנערך לא מכבר בקאהיר על בעיית ארץ-ישראל בלטו דווקא

קאהיר: ההכנה הסוערת מול שגרירותה של תוניסיה

מבחינה זו, שונה ישראל מאד מצרפת, למשל. כי דה-גול יצר לו מערך שונה לגמרי באפ-ריקה.

תימן: נגד השעון של קאהיר

ל קורא-עתונים יודע כי בתימן סוערת מלחמה אכזרית, בה נופלים אלפי חללים ומפעלים אדיר-על. הצבא המיצרי נוהל מפלות מבישות, ומיטב חייליו נהרגו.

בתימן עצמה כל זה נראה קצת אחרת. אין מלחמה. אין קרבות. אין שום דבר המזכיר מלחמה, או אפילו מלחמת-גדילה, כמו בן המקובל.

מה יש? יש פעולות קטנות, פה ושם. שבט אחד מתקיף את מישנהו. אותו שבט מחליף את נאמנותו ארבע פעמים בחודש, בהתאם לתשלומים שהוא מקבל. סעודיה שופכת סכומים עצומים, כדי לשחד את ראשי-השבטים. אך אותם ראשי-שבטים מוכנים בהחלט לקבל גם שוחד מן הצד השני. הצבא המצרי יושב במדינה, אך כמעט ואינו פעיל. התוצאה העיקרית של הימצאותו בתימן היא יצירת שינאה אנטי-מצרית.

„מדוע?“ הצגתי שאלה זו לאישיות מיצרית. האיש השיב קצרות: „האם ראת אי פעם צבא זר החביב על בני-המקום?“

ידיד אחר הסביר לי זאת אחרת: „המצרים הם עם חביב מאד — במצריים. אי-אפשר שלא לחבב אותם שם. אך ברגע שהמצרי יוצא מארצו, אי-אפשר לסבול אותו. הוא לוקה בתסביך-עליונות.“

סיפר לי אותו ידיד: „הלכתי לבקר את הנשיא סלאל בארמונו בצנעה. כפתח הארמון עמד זקוף מיצרי. (כל משמר-הראש של סלאל הוא מצרי). שאלתי את הזקיף מה השעה. תשובתו הפתיעה אותי. שאלתיו לפי מה הוא מכון את שעונו. הוא אמר, כדבר מובן מאליו: לפי רדיו קאהיר. אמרתי לו שבתימן נהוגה שעה אחרת מאשר בקאהיר. הוא משך בכתפיו בזיל-זול. בשבילי, הוא אמר, קובע רק השעון של קאהיר.“

„תאר לך: עומד לו חייל באמצע מדינה זרה, ואינו מוכן אפילו לקבל את הזמן שלה. הוא מתייחס בבזוז לכל דבר תימני. בשבילו, תימן היא חור נידח ונאלח.“

כתוצאה מכך איבד היסוד הפרו-מצרי הקיצוני, ובראשו סלאל עצמו, כל אהדה. לאחרונה קמה ממשלה חדשה, עצמאית יותר, הכוללת אנשים מתקדמים מאד. ממשלה זו מבקשת לאחד מחדש את תימן, בלי האימאם ובלי המצרים. כי ככל שהמצרים אינם אהודים — האימאם שנוא בערי תימן הרבה יותר.

אם יצליח המישור החדש להגשים שאיפה זו, יביא הדבר לשינוי ניכר במרחב. בין השאר יוכלו אז 40 אלף חיילים מצריים לחזור הביתה.

סוריה: שמאלה, שמאלה, שמאלה

ב אשר חיילי צה"ל באש על עמדת הצבא הסורי לאורך חזית ההטייה — במי הם יורים, בעצם?

בסוריה יש תזווה מתמדת. והתזווה היא שמאלה.

בשלב האחרון ניצח האגף השמאלי של מפלגת אל-בבע את האגף הימני שלה. מישל עפלק וחבריו חוסלו ככוח כליטתי. לעומת זאת עולה כוחם של הקומוניסטים, המשתלבים בשלטון.

פירוש הדבר כי בסוריה צפויה סכנה גוברת והולכת לעמדות המערביות, ובעיקר לאינטר-סים הכלכליים של ארצות-הברית. אין זה גורם מבוסס, כי סוריה היא, בין השאר, ארץ רגישה מאד במערכת הנפט המערבית. צינורות חשובים עוברים בשטחה, מסעודיה ומעיראק אל הים התיכון.

המערכת הושש מאד מפני הלאמות בסוריה. הוא היה רוצה מאד לסלק, או לנתחם לבלום, את השלמון הקיים בדמשק.

לכן סבורים אנשים לא-מעטים כי העמדה התקיפה של ממשלת ישראל כלפי סוריה מתור-אמת עם ארצות-הברית. אין וושינגטון רוצה במלחמה במרחב, שתשבש את מערכת יחסיה.

אבל איום מלחמתי הריף על סוריה, ואף פעולות צבאיות מצומצמות ומוגבלות (כמו זו שאירעה השבוע) — עלולים להעסיק את דמשק עד כדי כך שלא תתפנה להלאים חברות אמריקאיות. וזה בודאי גורם מאד לאמריקאים.

סוריה היא המדינה האנטי-ישראלית ביותר במרחב, וגם השמאל הסורי — בניגוד לשמאל ברוב הארצות האחרות — הוא אנטי-ישראלי.

מבחינה זו מהגה סוריה את הקצה השני של הקשת המרחבית — הקצה הרחוק ביותר מאל-חביב בורג'יה.

אך היא נמצאת שם לברכה.

מה המצב בעיראק? מה ביקש מנהיג כורדי בכיר למסור לציבור הישראלי? מה אירע מאחורי הקלעים בסימפוזיון על ארץ-ישראל בקאהיר? מה מצבו של נשיא מצריים גמאל עבד-אל-נאצר? על כך ידווח אורי אבנרי בכתבה הבאה במסגרת סידרה זו.